

III
TOT
 per la unitat
 catalana
 III

CANIGÓ

Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne"
 25, rue Roquelaine - Tél. 229.83
 TOULOUSE DE LANGUEDOC

III
CATALUNYA
 ens espera,
 siguem
 dignes d'ella
 III

El Congrés d'E. R. C. ha constituït una bella manifestació de patriotisme i d'unitat catalana

Dijouenge i diables, 3 i 4 de juny, ha tingut lloc a la sala del Museu del Jardí de Plantes, de la ciutat de Tolosa, el Congrés d'Esquerra Republicana de Catalunya a França. La celebració d'aquesta important assemblea va donar lloc a l'aplegament dels representants del Partit als diversos departaments, i mostrà la cordialitat que hi ha entre tots a la compenetració existent respecte als problemes fonamentals de l'ho-

Dels departaments més allunyats de França, arribaren els delegats d'E. R. C., plens tots de patriòtica voluntat per a estudiar les qüestions plantejades i per a l'adopció d'unes resolucions que contribueixin, un dia, a resoldre-les.

LA PRIMERA SESSIO

La sessió inaugural del Congrés tingué lloc dijouenge a les nou de matí. La taula de la presidència era coberta per una bandera catalana. De les tribunes penjaven un cartell de los J. E. R. E. C. i uns retrats dels Presidents Macià i Companys, obra de Còrpus Vicens.

La presidència fou ocupada pel Comitè Departamental d'E. R. C. de l'alta Garona, amb el seu President, senyor Alvaré de Lara. Obert l'acte, fou el senyor Alvaré de Lara el que adreçà la paraula als assembleïstes. Els donà la benvinguda i els remarcà la transcendència de l'assemblea que anava a inaugurar les seves tasques. Destacà igualment el paper importantíssim que té el nostre Partit a Catalunya i acabà dient que si havia estat el Partit majoritari a Catalunya; havia de tornar a fer-se mereixedor d'aquesta condició, gràcies a un esforç coratjós, a una voluntat indomptable i a un exemple cívic constant.

Seguidament hom procedí a la designació de la Mesa presidencial. Presentada una proposta de noms, fou acceptada, i la Mesa que dà constituïda així: President, senyor Nogués Bizet; vice-presidents, senyors Hilari Salvado i Joan Lleuadot; secretaris, Carbo, Bassas, Granada i Gual. En una taula situada al costat de la Presidència s'hi assegueren

els senyors Josep Tarradellas, secretari general d'E. R. C. i els senyors Pi i Sunyer i Saure, membres del seu Directori. Constituïda la Mesa, els delegats procediren al lliurament de les credencials. Hi havien seixanta sis representants d'E. R. C. a vint-i-cinc departaments. Fou llegit després un cablegrama dels senyors Andreu i Santaló, que son a Mèxic, en el qual adreçaven una salutació a l'assemblea.

INFORME DEL SECRETARI GENERAL D'E. R. C.

La Presidència concedí la paraula al senyor Josep Tarradellas, secretari general del Partit. Després d'adreçar una salutació

lans passarem a l'exili sense Govern, puix que no s'havia arribat, en els darrers dies de l'estada a Catalunya a un acord que condís a la republicació d'un Govern catalanista i formalment, després de moure la retirada dels Consellers d'E. R. C. junt amb els d'A. C. R. La inexistència d'un Govern — digué el senyor Tarradellas — obligà a E.R.C. a suportar un gran pes, i malgrat totes les dificultats en sortí airosa, i possibilitat d'embarcaments.

El senyor Tarradellas remarcà igualment la conducta dels Consellers d'E. R. C., els quals presentaren tots una liquidació econòmica dels respectius Departaments, i seguint les normes democràtiques, que son i han estat sempre les d'E. R. C., en proposaren la presentació al Parlament per a la seva discussió i aprovació. « S'aten doncs — digué — que ha passat amb la hisenda de Catalunya. »

La segona part de l'informe fou dedicat a les qüestions eminentment polítiques; als esforços realitzats per E. R. C. en vista a l'agrupament de les forces polítiques catalanes i a la plasmació en un Consell Nacional Català, iniciatives que no anaren endavant en el 1939 i que esconcretaren, en 1940, amb la formació d'un Consell. En 1941, Carles Pi i Sunyer, a Londres, feu néixer, donada la impossibilitat d'actuacions públiques a França un Consell Nacional. Parà també de la Junta d'Alliberament Espanyol i de moviment d'unitat catalana, expressat en Solidaritat, i s'estengué en explicacions sobre aquest moviment. Tractà de les relacions d'E. R. C. amb els altres partits catalans i els partits espanyols i acabà dient que a Catalunya donaríem compte de les activitats polítiques del Partit. « Hem actuat — conclougué el senyor Tarradellas — amb llealtat, honestat i esperit patriòtic, i per damunt de tot hem pensat en una cosa: en Catalunya. »

No hi hagué debat puix que es tractava d'un informe que és l'avenc del que s'ha fet pel Secretari General a Catalunya. I pel fet d'esser un informe destinat als militants d'E. R. C. representats per llurs delegats, e donem una resposta reduïda. Podem dir, però, que fou seguit amb un interès vivíssim i que produí una gran impressió, tant per la qualitat dels raonaments i pel to de l'exposició, com pel que demostrava d'esforç dels dirigents d'E.R.C. de cara a la resolució dels problemes més greus i delicats que plantejava "emigració catalana".

Després d'expressar l'alegria del retrobament amb tants amics, recordà que per l'abril del 1939, el President Lluís Companys, convidat que el problema català tenia un abast internacional, va demanar-li d'anar a Londres per a compler, d'allí estant, la tasca que iniciaven els homes d'E.R.C. a França i a l'Amèrica Llatina.

Poc després d'expresar la guerra, i quan, per efecte de la momentània desfeta de l'exèrcit francès i de l'armistici, quedaren tallades les comunicacions i impossibilitada tota acció política a França, ell considerà necessari plantar la bandera de Catalunya en un moment en què tot semblava vacillar i trontollar, i d'això en nasqué el Consell Nacional de Catalunya.

Uns nuclis de catalans d'Amèrica donaren llur adhesió al Consell Nacional, donant així una afirmació plena de la personalitat catalana, afirmació que feien també tots els catalans i cada un d'ells en els llocs on es trobaven.

S'ha dit que potser l'hora no era adequada per a manifestar aquest sentiment, però cal dir que és precisament en aquestes hores quan cal que aquestes afirmacions siguin fetes. Quan la tindrem sino? Quan poguem fer manifestacions espectaculars? Si Catalunya està en malaltia o defallida, o és trobada com es troba, impossibilitada de fer aquesta pública afirmació, a casanostre, més deure tenim nosaltres de fer ho amb tot esclat i amb tot entusiasme, per a demostrar al món que no ens s'entim vençuts, perquè l'esperit és manté més ferm que mai. (Aplaudiments).

Crec que la política d'E. R. C. d'avui no ha d'esser altra que la de caràcter nacional, i que donarem una prova de seny i d'intel·ligència si abem abordat els interessos de partit a una finalitat nacional. No hem de cercar al·lo que pugui separar-nos, sino al·lo que ens és comú. Si anem amb recel i amb reserva a fer aquesta política nacional, actuarem mesquament i amb poc sentit pràctic, perquè els moviments d'aquesta mena han de fer-se amb aquesta mena de cor.

Que assistim a un procés polític d'alta importància és indubtable. No podem tenir la certesa d'arribar allà on volem, però és inquestionable que el procés és començat. Les migrades concessions que està fent el feixisme espanyol, per a mantenir-se al Poder, en son una prova. El que convé, el que és primordial és afirmar, construir la democràcia catalana. E. R. C. té el deure i l'orgull d'endergar i vitalitzar la formació d'aquesta democràcia. Això aconseguir, tots els problemes se'ns resoldran de manera favorable.

Dinsdel procés polític a venir, hi ha una cosa que volem virtualitat: un pensament polític. E. R. C. ha de tenir aquest pensament, que no sols haurà de servir per a encendre la flama de l'ideal, sino que ha de tenir un esperit ibèric, europeu i que s'enllaci amb l'altre continent. Tenim aquest pensament; cal cristallitzar-lo. I no podrà ésser altre que el fonamental en el principi federal o confederal.

CARLES PI I SUNYER
 vist per Camps.

a l'assemblea, el senyor Tarradellas inicià el seu parlament que havia de tenir una excepcional importància. L'informe durà dues hores i retingué constantment l'atenció dels assembleïstes, no sols pels temes que s'hi tractaven, sino també per la forma en què foren desenvolupats i amb la profusió de dades que havien de precisar el que el senyor Tarradellas anava dient.

L'informe tingué dues parts: la primera, la que afectava a la política seguida per E. R. C. en la qüestió d'ajut i orientació als refugiats catalans en els primers temps d'exili; l'altra, eminentment política, la que es refereix a les gestions realitzades amb els altres partits en vista a arribar a una mutua comprensió i a una mutua acció conjunta a l'aspiració i a la necessitat supremes: enderrocament del règim franquista i restabliment de les llibertats a casa nostra.

En la primera part, el senyor Tarradellas es referí a les dificultats — alienes a llur voluntat — que trobaren els nostres dirigents per a atendre les necessitats derivades de l'exòde. Parlà també de l'esforç realitzat, malgrat tot, a organitzar residències, a aportar ajuts efectius, a coordinar les diverses iniciatives amb aquella finalitat, i no oblidà, en aquest aspecte, la intervenció d'E. R. C. en les tasques del S. E. R. E. i la J. A. R. E., per a demostrar que la veu i l'acció del Partit s'havien fet sentir arreu.

Remarcà, igualment, que els catalans

BREUS INTERVENCIONS

Després de l'informe intervingueren breument els senyors Casamitjana, Durán i Guardia, Barrera i Arnau Cortina.

Seguidament fou nomenada una comissió encarregada d'examinar les propostes que est presentessin el curs de l'assemblea, i que determinessin sobre la seva procedència. La comissió quedà integrada per Grau i Ros, Puigvert, Aragonès i Galceran.

DISCURS DE CARLES PI I SUNYER

To seguit s'alça a parlar el membre del Directori d'E.R.C., senyor Carles Pi i Sunyer.

Remarcà, igualment, que els catalans

EDITORIAL

El Congrés de l'Esquerra

La transcendència política que per a Catalunya i àdhuc per a la política general espanyola ha de tenir el recent Congrés celebrat a Tolosa per l'Esquerra Republicana de Catalunya ens obliga a consagrar-li aquest article frontal.

La gran Assemblea d'E. R. C. ha donat, en primer lloc, una impressió reconfortant i encoratjadora de seriositat, d'altura de mires i de sentit de responsabilitat. Després dels nuòls de fum sorgits a l'entorn de possibles divergències doctrinals o programàtiques en el si del partit, l'exemple d'unitat fermissima, cíclopica, donat pel Congrés ha estat una afirmació de patriotisme i de grandesa que deixa desmuntats les petiteses i els recels.

Els discursos d'En Pi Sunyer i Rovira Virgili, l'informe del Secretari General, l'actitud dels Congressistes, sense excepció, han demostrat que els esquerrans de l'exili tenen el cor i el pensament en la Catalunya màrtir d'ahir i d'avui i que per damunt de les incidències partidistes intrascendents han vist el deure sagrat de la unitat catalana, condició indispensable per a la reconquesta espiritual i material de la pàtria.

Bell exemple per als catalans tots, però més bell encara per als republicans i antifeixistes espanyols de l'exili. Que el patriotisme i la dignitat dels catalans pugui estimular les forces democràtiques espanyoles a decidir-se d'una vegada a fer el bloc fraterno i indestructible necessari per a restaurar a Espanya les llibertats perdudes.

Als que han adreçat als nacionalistes catalans i bascos els injuriosos retrats d'anti-espanyols i de traidors, l'exemple de la unitat catalana i basca els servirà de resposta eloquent, sobretot quan sàpiguin que els presidents Irla i Aguirre treballen en aquesta mena de democràcia espanyola.

Que els espanyols s'ho apuntin per a no oblidar-ho mai més, Catalans i bascos nacionalistes seran els campions i els artífexs d'aquesta unitat republicana que els nostres germans d'allà baix i el món sencera esperen amb tant d'afany.

EL CONGRES afirma la voluntat nacional de lluitar per una gran Catalunya, humana, digna, lliure.

Decla

El Congrés de mentals de l'Esq de Catalunya a la proxima calgu gina de Franco a l'exili i la restaurats públics, s el pensament de dels catalans, de

ELS TRES PRI

Els tres principis partit majoritari me, llibertat, nació social — són que triafen av Així, l'ideal de deix amb l'ideal alliberada del la gloriosa victòria Unides, doble vic i de l'esperit, i es fer aquest noble guin realitzar-lo com Catalunya l'pre i el porten en l'ànima.

LA LLIBERTA

El principi de la ma imposa, a Cat panya, el restabliment de la Repú el l'alcisme estat: totes les opinions pudi de la coacció i els actes licits, ser obert per a le cat per a les vio dura, doncs: n d'una força arma ni d'una classe, l'ordre de tots, e ha de quedar assa titucions filles de ser estriectament stitència al Gove convertir-se en as copular.

LA LLIBERTA

El Congrés es d'acceptar l'Estad partida, però a c ble de Catalunya de seguida en un es la seva volun

LA TRANS ECONOMI

El principi de social no podria a adequada i bene nya sense un aug tats autonomies ral, econòmic i tre proletariats es encara que l'assol talans en l'assol grau d'autonomia dels treballadors dels treball aders dempçio dels treb nya ha d'ésser d'ors catalans. La letariat espanyol, del punt de mir gñifica la central ni dels serveis so els nostres probl complexos i impo qualsevol altre p manen d'ésser pr Catalunya mateix

(Continuació)

No hem d'actuar un-cament Catalunya endins, sino que hem de projectar-nos enfora. S'ha dit i repetit que el nacionalisme és una regressió. Hem som, però, nosaltres, en tant que no som nacionals. Quan siguem nacionals deixarem d'ésser nacionalistes. Però quan som víctimes d'un altre nacionalisme, que és un nacionalisme agressiu, hem d'ésser necessàriament nacionalistes. (Aplaudiments.)

Tenim un problema a resoldre: el del retorn i la reconquesta de la Pàtria. Cal facilitar-ne la solució. Per això hem de prendre certes tàctiques, no tan de contrari d'aquest pensament polític, però que s'adaptaran a les possibilitats. Sense preveure el futur, hi ha una cosa segura i inquestionable: com més units, parits i catalans, més fàcil serà el retorn i la reconquesta. (Molt bé.)

Volem assistir a aquest Congrés perquè tenim la convicció que E. R. C. estava unida. Constatarem ara el que ens creiem per endavant i que ara veiem a la llum del dia. (Molts aplaudiments.)

Reconexem la legitimitat de la Constitució i de l'Estatut. Qui en dubta? Son el fruit de la voluntat popular lliurement expressada. No podem, però, si tenim un pensament i unes possibilitats, aturar-nos ací: Cal completar aquest punt de partida, a base d'unes eleccions en les quals el poble mostri la seva voluntat democràtica.

Perquè retorn i recobrament siguin ràpids tenim el deure d'actuar com a democrates. Ens hem d'entendre també amb els democrates republicans espanyols. Els Presidents Irla i Aguirre s'han adreçat al President Maura Barrio i li han expressat amb tota claredat la necessitat d'una unitat democràtica espanyola. Però, at és confus en aquest sentit, i nosaltres hem de preguntar-nos amb qui ens entendrem. Hem de fer-ho amb un grup o una fracció contra uns altres grups i unes altres fraccions? Si aquest estat es perillós i la fusió és fa impossible, hem de renunciar-hi temmateix? No. Hauriem d'entendè'ns, amb aquell grup que sigui veritablement representatiu i, al mateix temps, més favorable a les aspiracions de Catalunya.

Com la farem l'entesa? Cal, en tot cas, que hi anem amb un profund sentit de la dignitat catalana. (Molt bé.)

Hem sentit dues injustícies: l'una que diu que si Franco ha vingut és perquè la República dugué l'Autonomia a Catalunya (i els que ho diuen son més antidemocrates del que es pensen); i l'altra que diu que Catalunya — que ha estat víctima de la guerra — és la que l'ha feta perdre. Jo que soc un home pcc subjecte a reaccions violentes, he de dir-vos que reaccio amb violència cada vegada que les meves oïdes senten aquesta injustícia. Cal que ens presentem dignes de la nostra condició de catalans i orgullosos del nostre esforç en tota hora, i que ho fem sense esperit de sotmissió ni de subordnació, que fora una actitud indigna de nosaltres.

Un altre problema que cal abordar i resoldre és el de donar un fort contingut econòmic i social a E. R. C. Damunt de les runes espirituals i materials, i enmig d'una forta crisi moral, Europa i el món van a realitzar una llarga i difícil tasca de reconstrucció i de recobrament. Catalunya ha de participar-hi, i per això el nostre Partit ha de tenir i ha d'executar un programa en aquestes matèries.

Els anglesos han donat en aquest aspecte un gran exemple. Durant sis anys de guerra cruent, Anglaterra ha fet una política nacional. Un cop el perill esvalt, s'ha produït la crisi política, motivada per raons interiors en els aspectes socials i econòmics. Per què això? Perquè en aquestes anys s'ha produït una revolució profunda, una transformació facilitada per la mobilització total d'homes i dones. Guanyí qui guanyí en les conteses polítiques angleses, la transformació d'Anglaterra, estava feta.

Aquesta liço ens dona un camí. Catalunya ha de donar unes lliçons i uns exemples als altres pobles. Si no realitzem aquestes transformacions profundes i veritables, i fem només una revolució zoològica i benyí, no sortirem de l'exili. Al tornarem serios? Fem-ho doncs,

amb maduresa, amb seny i sense passes falses.

E. R. C. és el Partit que dague la llibertat de Catalunya, i al que ha lluitat amb tot l'entusiasme i tot l'aparit de sacrifici contra el feixisme. Però no n'hi ha prou amb això. Hem d'aspirar, desitjar i obtenir que E. R. C. sigui el Partit que porti la llibertat i la pau al nostre poble un exàmen de nosaltres mateixos, i que aquells que es considerin bons procurin ésser millors. L'excusadora d'E. R. C. és una neta excusadora. Ella calgué amb Catalunya, perquè d'ensava i estimava Catalunya. La nostra conducta present i futura ha d'ésser una conducta exemplar, i hem de fer que els judicis que mereixin les coses bones que anem a fer tots junts, siguin dignes de, que ha merescut el que ara hem fet de bo.

Catalunya ha sofert. Ara sent, com mai, un neguit de renovació. Aquest neguit no ha d'aparitar ningú, sino el contrari. Cal, però, que sàpiguem recollir-lo i endegar-lo per la bona via. No hem d'oposar-nos a allò que el poble reclama com a avenç polític, econòmic i social. E. R. C. pot i deu fer molt. Però Catalunya reclama i necessita guiatge i orientació i el nostre Partit ha de donar-hi. La responsabilitat des que en som fora és immensa. Un dia Catalunya ens demanarà comptes, i cal que sàpiguem respondre. Si complim aquest deure ens farem dignes de l'estima que ens ha concedit l'esforç realitzat per la llibertat de Catalunya, i en la lluita contra el feixisme. Actuem, ara, amb coratge, sent, ambició noble i voluntat irreducible per a fer una Pàtria lliure i humana, per a refer i perfilar una Pàtria catalana en la qual els catalans puguin sentir-s'hi catalans.

El discurs del senyor Carles Pi i Sunyer fou saludat amb una gran ovació tributada a peu dret.

DISCURS DE ROVIRA VERCILI

Tots hem vist escoltat les denominacions dels departaments i hem fet geografia francesa. Però per damunt de tots aquests noms de departaments francesos, hi hem vist la geografia de Catalunya i l'esperit de Catalunya: l'Ampurdà i la Maremma, l'Urgell i la Plana de Vic el Vallés i el Camp de Tarragona.

Hi ha en aquests actes l'anunci i la seguretat que avui tornarem a trepitjar la terra dels nostres amors, la terra del terrós material i de la pàtria espiritual. Quan guitem el Canigo pensem que aviat veurem el Montseny i Montserrat; que veiem lliure el riu Garona pensem que aviat veurem lliures l'Ebre i el Segre el Ter i el Llobregat. El món d'avui és més que mai solidari. I no podem creure que hi hagí una França, una Europa, un món lliures, sense una Catalunya lliure, això ens ho diu el raonament i l'instint. Quan veiem per damunt de tots la terra nostra, pobra per la seva natura, però rica pel seu treball, hi veiem també la història, l'ànima, del nostre poble i compremem la necessitat d'una ambició i d'un treball concret que el deure ens obliga a realitzar. S'ha dit si aquest Congrés era o no era representatiu. Oficialment el Partit no es el Congrés. Però aquest conjunt és un troc viu del nostre Partit i de Catalunya, i ens recorda la terra nostra i ens fa més viu el desig de torna a posar-hi els peus.

Mal cap català no separarà la seva ideologia de l'amor a la terra natal i en això ningú no podrà dir que hi hagi esperit nacionalista sino esperit universal. La terra catalana dona consciència de la nostra personalitat; la mar ens dona un sentit internacional i universal. Per la terra, el català és home de pàtria; per la mar és home del món, de l'univers. Quan hi tornem hem de saludar en les divinitats de la terra muntanyes i rius, la nostra pròpia condició de catalans i el nostre esperit de ciutadans universals. Cal secretot que veiem les muntanyes catalanes que son les que inspiren Pi i Margall, el signe de la renaixença patriòtica. Pensem, doncs, en un muntanya — en la de Barcelona — que els nostres enemics n'han fet una enemiga dels catalans. Dalt de la muntanya hi ha un castell. Fa tres segles, en 1640, fou construït per a defensar Catalunya de l'invasor, per a protegir la ciu-

tat; els fets de la política, l'han fet, però, l'enemic més directe i més sinistre, i la llegenda l'ha fet odiós. Al costat dels records del famós procés de Montjuïc, hi veiem el lloc on va caure el President Company. hi pot haver un lloc de martiri. Quan tornem a Catalunya el primer que hem de fer és enderrocar el castell de Montjuïc (aplaudiments).

Això ja hem de fer-ho abans del 1931 i 1932. Jaume Aiguader el record del qual evocó-féu treballs a Madrid perquè fos de la ciutat, i perquè la muntanya fos de Barcelona i els seus arbres arribessin al cim. Però enloc de trobar a Madrid una comprensió en el ram de Guerra, hi vam trobar la incomprensió. La muntanya ha d'ésser, ara, una muntanya catalana, de pau i de llibertat. I amo les pedres caigudes del Castell hem d'aïçar un monument als màrtirs de la llibertat.

I ara, amics, us parlaré de la tasca concreta i feconda d'aquest congrés. Hem aconseguit, no la unitat, perquè ja la teníem, sino l'expressió clara i rotunda de la unitat. Els que paraven de tendències de Londres, de Màlaga, de Montpeller i potser de Perpinyà, els hem demostrat que aquest viatge és un present magnífic que ens ha fet el nostre Partit. Ell ha ajudat sempre a l'obra democràtica i d'unitat. A la llista dels mèrits que té l'amic Pi i Sunyer, hi hem d'afegir aquest, que és el que mereix la nostra adhesió i la nostra gratitud.

(En aquest moment, i davant del públic dempeus, Rovira i Virgili dona una estreta abraçada a Pi i Sunyer, enviat de grans aplaudiments. El moment és d'una gran i veritable emoció.)

El President IRLA al qual el Congrés ha tramès un homenatge d'adhesió i simpatia

Tots els senyals indiquen que E. R. C. conserva el vot de la majoria. Tots n'estem convençuts i els altres també. El partit central de Catalunya és el nostre partit, el qual no ha tingut mai un esperit tancat; en soc testimoni i el vull aportar. Si hi havia un home que era home de Pàtria i no de partit, aquest home era Francesc Macià. Aquest home estimava el Partit que ell havia ajudat a crear, Però per damunt del Partit estimava Catalunya i vetllava pel seu interès. I quan el partit li donà la seva confiança, i li proposà uns candidats, Macià tria uns noms que no eren d'E. R. C. però que després s'hi havien d'incorporar i havien de servir-lo. Vet ací a gran obra política i patriòtica de Francesc Macià. En començar l'etapa econòmica de Catalunya, Macià omplienà encara el nostre cor, i em pla de recordar l'esforç que féu per a unir les tres grans corrents sortides de les entranyes de la terra: el republicanisme, el catalanisme, el catalanisme i l'obrisme, el republicanisme i l'obrisme. Macià va veure-ho clar, i avui ja empenem tots que per a treballar eficaçment per Catalunya hem de fer-ho junts, republicans, catalanistes i obrers i procurar que aquest dígnat sigui un lligam indestructible.

E. R. C. vol avui amb tena sinceritat salvar els altres partits catalans, oferir-los una col·laboració a l'obra comu per la llibertat de Catalunya i fer que s'exalti allò que ens uneix i no el que ens separa. És cert que hi hagut hores de tancar entre E. R. C. i el P. S. U. C., però cal tenir en compte que, malgrat que el P. S. U. C. sigui un partit de classe, ha fet ben seva la llengua catalana, i ha donat exemple als obrers de Catalunya. I la sindical que ha tingut la seva naixença, el seu centre, el seu fogar a Catalunya, la C. N. T. va fer el mateix, seguint un corrent de catalanització. Avui veig amb gog com una lletra nostra escrita a la C. N. T. en llengua catalana, ha estat contestada en bon català. I que organitzen conferències catalanes i els seus periòdics respecten i admiem la nostra llengua, i xo té un valor sentimental i un valor polític, i això fa més possible encara la col·laboració o la intel·ligència entre tots.

Venem uns temps en que el més important serà la transformació social. En caure el feixisme, quedem endegats els principis i impulsats els corrents liberals i democràtics, amb un profund sentit social. Hem de canviar aquest règim, no pas amb revolucions ineficaces i injustes. Ampla és la porta de la llei nova i per aquesta porta hem de passar. Jaurès deia que sense els obrers la República és buida. I això que és veritat a França també ha d'ésser-ho a Catalunya. Mirem les lligons de la història: la guerra dels remenses en el segle XV i la guerra dels Segadors en el XVII. En el XV els pagesos, dominats per la classe feudal, feudal de la noblesa i de l'església, sentint-se oprimits van alçar-se contra Joan II. En el segle XVII la classe pagesa fou ofesa per les tropes forasteres, i es besnats dels remences es posaren al costat de la Pàtria i contra el Rei. Què demostra això? ue per esser lleial al sentiment català cal que la vida i el treball siguin honorats en l'ordre material i en l'espiritual; que el treball tingui una recompensa.

Els dos grans problemes de la segona meitat del segle present, seran els problemes interiors demogràfic, social i el problema peninsular per als pobles líberics. Segons com els enfoquem, tindrem una Catalunya lliure i prospera com la volem o agitada per dolors i convulsions. Cal tenir, doncs, un pensament social i un pensament nacional. I amb el social un pensament en ordre a la de orgrafia. És evident que els catalans de sang catalana sofreixen una baixa natalitat, i això produeix una forta corrent immigratòria de repercussions considerables Catalunya arribarà, potser, a tenir més habitants, però tindrà menys catalans. La immigració ha contribuït a la riquesa de Catalunya; sense ella no tindria dos milions d'habitants i la riquesa industrial i agrícola serien manys importants. No podem, ni hem de vler negligir ni refusar aquestes immigracions, però hem de dir que els EE. UU., un poble que es va crear amb races britàniques, rebé el segle XIX polonesos, txecs, italians, portuguesos i que d'aquesta barreja en sortí un poble fort amb una consciència nacional i amb prou força per a triomfar. Els homes barrejats dels EE. UU. han vingut els homes purs d'Alemanya. Noo ens espanti, doncs, la immigració. El que cal és aprofitar les característiques per a atreure els que venen. Cosa fàcil perquè és un fet que demostra la vitalitat de Catalunya que en dues generacions la massa immigrada queda catalanitzada. Si no venen amb un esperit anticatalà hem de considerar los de dret i de fet ciutadans de Catalunya.

Es precis que Catalunya tingui a la ma els instruments de la seva llibertat. I és per això que considerem un deure inajornable, que en ésser restablerta la nostra autonomia i el règim de voluntat popular, l'Estatut sigui millorat. El federalisme reconeix els nostres drets en matèria lingüística, de dret civil i administratiu; es precis que el reconregui en el de dret penal i social. Es precis que la justícia sigui catalana i no mixta i que l'economia de Catalunya estigui a les nostres mans. Vet ací quin ha d'ésser la nostra ambició immediata per arribar a la lliure llure dels pobles lliures que

estableixin la Confederació peninsular.

Queda, però, en molts, un dubte: aquesta República del 1931 i aquest Estatut del 1932, tornaran a ésser? Crec que si les coses no van per aquest camí, és perquè a l'ores d'ara la unitat és lluny dins d'Espanya. Cal que sigui unitat sigui feta i ho sigui solidament. I és en aquest sentit i amb aquesta noble aspiració que treballen els caps de les deus de les nacions hispaniques: el President Ira i el President Aguirre.

Com que a història no est pot desentendre dels imperatius de la realitat, crec que la unió tindrà el remei.

Hi ha, d'una altra banda, el fill d'Alfons XIII, branca d'un arbre degenerat, que es fa dir Comte de Barcelona, per afalagar els catalans. Aquest Comte és falsificat, no és un Guifre, ni un Borrell, ni un Berenguer. Diuen que ha après la llengua catalana, però també la sabia Felip IV i fou un dels més grans enemics de Catalunya.

En el seu discurs d'ahir, l'amic Pi i Sunyer féu al·lusió a les relacions amb els partits de l'Espanya castellana, diu de la nostra pròpia dignitat. No hi haurà respecte, però a aquesta dignitat, si consenim que sigui dit que la culpa d'haver perdut la guerra, és la culpa dels catalans. Hem de rebutjar enèrgicament certes insinuacions. Si volem formar balanç, hem de dir que la culpa és la d'haver basit una República amb militars monàrquics, amb funcionaris monàrquics i amb magistrats monàrquics. Veiem el cas de Franco i Godeu. Tothom sabia que conspiraven. Per a evitar-ho, el Govern envià l'un a Canaries i l'altre a les Balears. I fou pel mar que vingueren Franco i Godeu. En un article publicat a La Humanitat jo vaig escriure que hi havia un interès de dominar les Balears pel que tenia de base naval, i un gros personatge espanyol replicà: « Perquè aquestes preocupacions? Es que vindran nadant? » Després hem vist que no van venir nadant, però van venir volant. (Rialles.)

Qui no recorda la magnífica tasca realitzada per la indústria de guerra catalana. Catalunya que en temps de pau no tenia reos de guerra, va fer armes i municions i fabricà pólvora. Tarradellas anà un dia a Madrid i veié un general d'oficina per a mostrar-li aquesta fabricació. Enloc de rebre la felicitació, rebé aquesta frase explosiva: « Con que derecho han hecho Vdes-la pólvora? »

Tots reconeixem l'heroisme del poble madrileny, però cal dir que les primàries forces que anaren a defensar Madrid foren forces vingudes de Catalunya. I fou la sang d'obrers i mestres catalans la que regà les esteres castellanes i els arrabals de Madrid.

Però un dia creguèrem que no ho fèiem bé, i fins fou insinuat que estàvem d'acord amb els feixismes. Van canviar l'estratègia, i he ferçim tan bé que ens portaren l'enemic a Catalunya. Una vegada el President Company rebé la visita d'un general que li anuncià que anrien a prendre Saragossa. Les seves forces foren aturades a Quinto, i fou aleshores el President Company que digué que aquell general no passava de quinto. (Rialles.)

L'orador acabà el seu brillant discurs amb una cordial salutació als catalans i fent vots per la unitat catalana i basca i per l'entesa de les forces democràtiques espanyoles. (llarga ovació.)

Al Casat Catala de Narbona

Contre el que havia estat anunciat la conferència inaugural del cicle organitzat pel Casal Català de Narbona (café de Montmorency, qual Vallière) tindrà lloc el dijous, dia 14, a les 9 de la nit i anirà a càrrec de Domènec de Bellmunt el qual parlarà del tema següent: « La democràcia catalana en el futur proxí: problemes i solucions ».

La segona conferència anirà a càrrec del Dr. Jesus M. Bellido. El tema i el dia, seran anunciats oportunament.

Paracions aprovades

Delegats departamentals de la República a França, preveient l'entrada de l'opoblos a Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya...

PRINCIPIS BASICS

Principis bàsics del nostre moviment — llibertat de l'opoblos a Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya...

LIBERTAT DE L'HOMME

La llibertat de l'home a Catalunya i a tot Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya...

LIBERTAT NACIONAL

Es declara partidari de la llibertat nacional de Catalunya i de tot Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya...

TRANSFORMACIO SOCIAL

La transformació social de Catalunya i de tot Espanya, la fi de la guerra, la llibertat de l'opoblos a Espanya...

LES RELACIONS AMB ELS PARTITS AFINS ESPANYOLS

L'Esquerra Republicana de Catalunya, per ella mateixa i d'acord amb les organitzacions catalanes que hi coincideixen, està tothora disposada a entrar en relacions i negociacions amistoses...

SINTESE DEL NOSTRE IDEAL

L'Esquerra Republicana de Catalunya vol col·laborar amb tots els catalans en les qüestions catalanes, amb tots els republicans espanyols en les qüestions espanyoles...

Després del Congrés

MANIFESTACIONS de Terradelles i Pi Sunyer

Una breu conversa amb Josep Terradelles a l'Hotel Regina, entre dues entrevistes polítiques importants. — Impressions del Congrés? — Excel·lents El Congrés ha estat un èxit i ha demostrat públicament no solament la unitat ferma i indestructible de l'Esquerra sino l'elavat sentit patriòtic de la nostra gent...

i sopars per prohoms com deia Pi i Sunyer i adjetius, i els periodistes hem hagut d'aprofitar els courts moments de la seva visita a la nostra redacció entre glop i glop d'honor i entre discurs i discurs amb preguntes forfoliades, entrecruades o interrompudes amb premses i empentes, encaixades abraçades. — I a Londres? Què feu a Londres? — Qui més qui menys s'ha espatilat. Però ens enyoràvem de França i patiem terriblement de saber les condicions duríssimes de l'ocupació alemanya...

LA CULTURA CATALANA

Durant els anys negres del franquisme, Catalunya ha sofert molt en el seu cos, però ha sofert més en la seva ànima. Els enemics han volgut no sols oprimir, devastar i ensangonar la terra nostra, ans encara destruir la seva idealitat, estroncant les fonts més pures de la seva vida. Han volgut destruir sobretot aquesta mil·lenària, alta i gloriosa cultura catalana que és el senyal més noble de la nació i que té en la llengua vernacle el màxim tresor.

LA CULTURA CATALANA

En plena ciutat he estat frapat per una emoció difícil de descriure. He vist pels meus propis ulls dues dones, una ben jove per cert, que portaven pintades a l'esquena les garres del feixisme. Una X feta de dues pinzellades de pintura, com anysells que han d'ésser conduïts a l'escorxador. Quina trista visió i més forta encara quan he sentit que parlaven la meua llengua. Si havia tingut la intenció d'interrogar-les, en oír-les parlar he rebut la impressió que s'hem glaçava la sang dins les venes; ens hem creuat en la nostra via; però confesso que no he gosat mirar-les.

Dificilíssim pescar Carles Pi Sunyer entre dues pauses del Congrés. Com enyoràvem aquell despatx de l'Alcaldia de Barcelona decorat per Xavier Nogúes on Carles Pi Sunyer celebrava les seves conferències de premsa, com ara es diu. Pi Sunyer s'ha passat els moments de lleure convidat a dinar a la fam, altres vegades el gas amb la mort ràpida seguida dels forns crematoris i segurament altres mitjans més refinats que encara desconeixem, han estat retirats de la circulació, que són Hitler i Mussolini, però queden escampats pel món els seus delictes en espera que justícia sigui feta als seus crims. El tercer criminal devastador de la nostra pàtria, minúscul i ridícul comparsa enubridor dels crims d'aquells i instigador de les salvatgeries comeses i que encara es cometen damunt la carn dels nostres germans i potser amb més intensitat que mai pels gossos inventors del « falangisme » que no és més que una còpia merètxadora dels mateixos qualificatius de criminals comuns, què espera?

La darrera batalla

Per a quan la seva caiguda? La Democràcia no tindria perdó si permetia per més temps que restessin reduïts del feixisme que seria el gèmmen d'una nova ecatombe mundial. Cal eliminar aquest microbi infecte. Mussolini, en curs de la seva desfeta inventà el « republica-feixisme ». Franco ha inventat la « democràcia orgànica ». El primer ha tingut la sort de morir com un perfecte canalla, el diminut « dictador », però el democrata, intentant salvar-se mentint davant del món però no podrà escapar a la justícia popular ni ell ni tants d'altres comparses que passen com a cavalcada macabrica l'esquella del feixisme per les terres d'Espanya empesos pels nazis refugiats per tots els pobles del país intentant de salvar-se les espalles; però el nostre poble és coneix als uns i altres i no els deixarà de vieta per quant, ben aviat sonarà l'hora de la justícia. Què varem passar la frontera per un destí inconegut, la flama de l'ideal en feia confiar en una cosa que ara n'estem segurs que és que si la guerra d'Europa començava a casa nostra també una vegada bandejat el feixisme de per tot Espanya seria el darrer reducte i un cop aplastat definitivament, el nostre poble ens perdonaria dels errors comesos i que la República rebrotaria amb més força i ufana que mai. Quins foren els nostres errors? Un tinguèrem sobretot de gran que fou el de no anar ben units tots els republicans per fer front al falangisme que minava poc a poc el nostre país. De la mateixa manera que aleshores veiem venir la tamborinada ara igualment veiem que s'apropa una nova onada transformadora. Aquests vuit anys de dura prova hauran servit per al·liconar-nos. Les noves que ens arriben d'alta baix ens confirmen la nostra creença. El poble està cansat de sofrir esterilitat i vol que s'acabi el suplici i confia que nosaltres hi aportarem el nostre ajut pel restabliment de la pau i la justícia que ha d'ésser el mot d'ordre per aconseguir l'asoliment d'una República treballadora i progressiva que ens situï a l'avantguarda del món nou que encara es debat per eliminar la fera feixista de manera definitiva.

PI I SUNYER a « Foc Nou » i « Canigo »

El dia 5 a la tarda Carles Pi i Sunyer, acompanyat dels amics Joan Sauret, Joaquim Dardallo, Lladó-Figueroles, Josep Sans, Delmir Ibañez, Enric Serra, Miquel Galceran, el pintor Camps Vicents i molts altres que sentim no recordar, visitaren la redacció del FOC NOU i CANIGO. Foren rebuts pels companys Domènec de Bellmunt i Joan Alvarez de Lara, Angel Ferran, Joan Sangres, Dr. Bellido, Arnaldot Josep Martí, Joan Viadé, Cosme Petit, J. Cervera, Pau Tresserras, la senyora Marina Ibañez i les senyoretas Pilar Petit i Josefina Tresserras.

Carles Pi i Sunyer contestà dient que agrairia emocionat aquesta prova d'afecte i d'amistat tan plena de simpatia i que justament mancava a les seves emocions en tornar a França aquest retrobament de l'ambient periodístic viscut en aquesta visita a una redacció catalana en la qual trobava vells amics i companys periodistes d'altres temps.

LA CULTURA CATALANA

En nom dels fundadors de FOC NOU donà la benvinguda a Carles Pi i Sunyer, el president del Comitè Departamental d'E. R. C. Joan Alvarez de Lara. Digué que era un honor i una joia a la vegada rebre a FOC NOU la visita de l'il·lustre patriota català que tant ha treballat per la causa nacional des de Londres en el curs de la passada guerra. Alegí que els catalans de Tolosa del Llenguadoc, i particularment els de FOC NOU, saludaven amb emoció a Carles Pi i Sunyer i el regreïaven per la seva visita i per la seva obra remarcable per la causa nacional. Fou molt aplaudit.

LA CULTURA CATALANA

En nom dels fundadors de FOC NOU donà la benvinguda a Carles Pi i Sunyer, el president del Comitè Departamental d'E. R. C. Joan Alvarez de Lara. Digué que era un honor i una joia a la vegada rebre a FOC NOU la visita de l'il·lustre patriota català que tant ha treballat per la causa nacional des de Londres en el curs de la passada guerra. Alegí que els catalans de Tolosa del Llenguadoc, i particularment els de FOC NOU, saludaven amb emoció a Carles Pi i Sunyer i el regreïaven per la seva visita i per la seva obra remarcable per la causa nacional. Fou molt aplaudit.

El dia 5 a la tarda Carles Pi i Sunyer, acompanyat dels amics Joan Sauret, Joaquim Dardallo, Lladó-Figueroles, Josep Sans, Delmir Ibañez, Enric Serra, Miquel Galceran, el pintor Camps Vicents i molts altres que sentim no recordar, visitaren la redacció del FOC NOU i CANIGO. Foren rebuts pels companys Domènec de Bellmunt i Joan Alvarez de Lara, Angel Ferran, Joan Sangres, Dr. Bellido, Arnaldot Josep Martí, Joan Viadé, Cosme Petit, J. Cervera, Pau Tresserras, la senyora Marina Ibañez i les senyoretas Pilar Petit i Josefina Tresserras.

La darrera batalla

Per a quan la seva caiguda? La Democràcia no tindria perdó si permetia per més temps que restessin reduïts del feixisme que seria el gèmmen d'una nova ecatombe mundial. Cal eliminar aquest microbi infecte. Mussolini, en curs de la seva desfeta inventà el « republica-feixisme ». Franco ha inventat la « democràcia orgànica ». El primer ha tingut la sort de morir com un perfecte canalla, el diminut « dictador », però el democrata, intentant salvar-se mentint davant del món però no podrà escapar a la justícia popular ni ell ni tants d'altres comparses que passen com a cavalcada macabrica l'esquella del feixisme per les terres d'Espanya empesos pels nazis refugiats per tots els pobles del país intentant de salvar-se les espalles; però el nostre poble és coneix als uns i altres i no els deixarà de vieta per quant, ben aviat sonarà l'hora de la justícia. Què varem passar la frontera per un destí inconegut, la flama de l'ideal en feia confiar en una cosa que ara n'estem segurs que és que si la guerra d'Europa començava a casa nostra també una vegada bandejat el feixisme de per tot Espanya seria el darrer reducte i un cop aplastat definitivament, el nostre poble ens perdonaria dels errors comesos i que la República rebrotaria amb més força i ufana que mai. Quins foren els nostres errors? Un tinguèrem sobretot de gran que fou el de no anar ben units tots els republicans per fer front al falangisme que minava poc a poc el nostre país. De la mateixa manera que aleshores veiem venir la tamborinada ara igualment veiem que s'apropa una nova onada transformadora. Aquests vuit anys de dura prova hauran servit per al·liconar-nos. Les noves que ens arriben d'alta baix ens confirmen la nostra creença. El poble està cansat de sofrir esterilitat i vol que s'acabi el suplici i confia que nosaltres hi aportarem el nostre ajut pel restabliment de la pau i la justícia que ha d'ésser el mot d'ordre per aconseguir l'asoliment d'una República treballadora i progressiva que ens situï a l'avantguarda del món nou que encara es debat per eliminar la fera feixista de manera definitiva.

El dia 5 a la tarda Carles Pi i Sunyer, acompanyat dels amics Joan Sauret, Joaquim Dardallo, Lladó-Figueroles, Josep Sans, Delmir Ibañez, Enric Serra, Miquel Galceran, el pintor Camps Vicents i molts altres que sentim no recordar, visitaren la redacció del FOC NOU i CANIGO. Foren rebuts pels companys Domènec de Bellmunt i Joan Alvarez de Lara, Angel Ferran, Joan Sangres, Dr. Bellido, Arnaldot Josep Martí, Joan Viadé, Cosme Petit, J. Cervera, Pau Tresserras, la senyora Marina Ibañez i les senyoretas Pilar Petit i Josefina Tresserras.

La darrera batalla

Per a quan la seva caiguda? La Democràcia no tindria perdó si permetia per més temps que restessin reduïts del feixisme que seria el gèmmen d'una nova ecatombe mundial. Cal eliminar aquest microbi infecte. Mussolini, en curs de la seva desfeta inventà el « republica-feixisme ». Franco ha inventat la « democràcia orgànica ». El primer ha tingut la sort de morir com un perfecte canalla, el diminut « dictador », però el democrata, intentant salvar-se mentint davant del món però no podrà escapar a la justícia popular ni ell ni tants d'altres comparses que passen com a cavalcada macabrica l'esquella del feixisme per les terres d'Espanya empesos pels nazis refugiats per tots els pobles del país intentant de salvar-se les espalles; però el nostre poble és coneix als uns i altres i no els deixarà de vieta per quant, ben aviat sonarà l'hora de la justícia. Què varem passar la frontera per un destí inconegut, la flama de l'ideal en feia confiar en una cosa que ara n'estem segurs que és que si la guerra d'Europa començava a casa nostra també una vegada bandejat el feixisme de per tot Espanya seria el darrer reducte i un cop aplastat definitivament, el nostre poble ens perdonaria dels errors comesos i que la República rebrotaria amb més força i ufana que mai. Quins foren els nostres errors? Un tinguèrem sobretot de gran que fou el de no anar ben units tots els republicans per fer front al falangisme que minava poc a poc el nostre país. De la mateixa manera que aleshores veiem venir la tamborinada ara igualment veiem que s'apropa una nova onada transformadora. Aquests vuit anys de dura prova hauran servit per al·liconar-nos. Les noves que ens arriben d'alta baix ens confirmen la nostra creença. El poble està cansat de sofrir esterilitat i vol que s'acabi el suplici i confia que nosaltres hi aportarem el nostre ajut pel restabliment de la pau i la justícia que ha d'ésser el mot d'ordre per aconseguir l'asoliment d'una República treballadora i progressiva que ens situï a l'avantguarda del món nou que encara es debat per eliminar la fera feixista de manera definitiva.

— Alors, père Mathieu, c'est vous qui allez faire la lessive? — Qué! Mami Mosca! mami Mosca cambia los billetes del banco.

Lletra de Barcelona

El problema de la unió

per Angel FERRAN

ESTIMATS AMICS :

El dia que la premsa va anunciar l'acabament de la guerra, Barcelona tenia l'aspecte d'una ciutat abandonada. No es veia ningú pels carrers. Els germanofils no es canjaven de dir que si guanyaven la guerra els aliats, la sang correria pels carrers de la ciutat. Unicament Alemanya podia aconseguir el manteniment de l'ordre i de la disciplina.

S'ha acabat la guerra i no ha passat res. Els germanofils no van eixir de casa pel temor d'esser agredits, i els partidaris dels aliats no es van llençar al carrer per tal d'exterminar l'ur alegria, perquè per a ells la guerra encara continuava. Certament que s'havia esfondrat el militarisme alemany, però seguien mantenint-se en el poder els enemics de la llibertat.

He pogut esbrinar que en totes les ciutats d'Espanya, es va registrar el mateix fenomen. El poble va restar a casa i l'acabament de la guerra va accentuar molt més la tristesa que ja fa temps aclaparava els qui estimen la llibertat.

La gent ha adoptat una actitud d'indiferència, perquè ne veu el resultat. Cal tenir en compte que totes les Emissores d'Espanya estan controlades pels feixistes i que la premsa diu el que li fan dir. No hem d'estranyar, doncs, que la gent estigui desorientada.

Tots els elements de dreta us d'ran que hem d'estar agrats al general Franco, perquè ell ens ha salvat del flagell de la guerra. Es una cançó pobrement harmonitzada, n'han fet una plataforma política.

Qualsevol creuria sentint-los parlar, que els alemanys han perdut la guerra per manca d'homes. Si l'han perduda es perquè els aliats disposaven d'una aviació poderosa i d'abundant armament de guerra. Es que el general Franco podia donar a Alemanya, avions, armament i vaixells de guerra? Perquè, doncs, havia de sol·licitar la col·laboració d'Espanya? No era preferible que li donés queviures? Seria curiós saber la quantitat enorme de queviures que el Govern espanyol ha posat a disposició dels alemanys. Avui reparteixen patates gairebé cada setmana, però quan els alemanys eren a la frontera el poble no en veia ni una. No es més important obtenir blat, arròs, oli, carn, patates i altres articles alimenticis, que un milió d'homes amb armament deficient?

Quan hi havia al port un vapor que carregava queviures per als alemanys, la policia no deixava transitar pel moll. Durant els primers anys de guerra no tenem oli, perquè quasi tota la producció s'enviava a Italia. En aquell país es venia el nostre oli amb una etiqueta que deia: de les nostres col·lonies d'Espanya. Quan els alemanys van acaparar totes les taronges de València, un ministre va dir a la premsa que als mercats d'Espanya no mancarien taronges, perquè havia estat reservada una «classe denominada rebuig». La gent encara riu. La premsa de Madrid va publicar les manifestacions del ministre, perquè ignorava el significat del mot rebuig.

Tothom creia que en acabar-se la guerra baixarien els preus dels queviures; i no ha estat així. Això vol dir que els comerciants creuen que no es immanent un canvi de règim. Si creessin en la possibilitat d'un esfondrament, treurien l'existència dels que conserven en els magatzems.

Hem aï una llista de preus dels articles de primera necessitat:

Carn de vedella a 25 pessetes quilo, mongetes tendres a 4 pessetes quilo, mongetes tendres (petites) a 6 pessetes quilo, carn de porc a 30 pessetes quilo, botifarra blanca a 30 pessetes quilo, lluc a 5 i 6 pessetes terça, sardines a 6 pessetes quilo, patates (no racionades) a 3 pessetes quilo, mongetes seques a 9 pessetes quilo, oli (no racionat) a 14 pessetes litre, sabó de cuina a 12 pessetes quilo, pa (no racionat) a 10 i 11 pessetes quilo,

barretes de pa que racionades valen 0'35 centims a 2 pessetes, llard a 16 pessetes llura, ous (a l'hivern es venien a 22 pessetes, pesos a 3 pessetes quilo, cireres a 3 pessetes quilo, platanos a 3'50 quilo, sucre (no racionat) a 14 pessetes quilo, arròs (no racionat) a 12 pessetes quilo, bacallà a 25 pessetes quilo, pastes per a sopa a 12 pessetes quilo, dolços a 40 pessetes quilo, galetes (les més inferiors) a 20 pessetes quilo, vestits d'home a 500, 600 i 700 pessetes, sabates a 100 pessetes, sabates de luxe a 190 i 210 pessetes.

Cada setmana donen un quart de litre d'oli per persona i cada quinze dies un quart de quilo de sucre i d'arròs. De sabó de cuina unicament en donen cada dos o tres mesos.

Les barretes de pa son tan petites que tots aquells que te nen possibilitats compren pa a deu i onze pessetes el quilo.

Han de durar molt de temps aquestes anomalies? Quan s'acabaran aquestes injustícies? Vaig a donar la meua humil opinió. Si no ens ajuden les nacions aliades fent pressió al Govern perquè se'n vagi, nosaltres no aconseguirem fer-lo caure. Hem passat dies de molta engunia amb la restricció de la llum i ningu no ha protestat. Alguns obrers han hagut de treballar en els torns de la nit. A l'hivern molt abans de fer-se de dia, ja senteu el crit estrident de les sirenes. Es mantindrà, doncs, en el poder in eternum? No: crec que morirà per asfixia; però aquesta es una mort lenta. En t'is els pobles d'Europa triomfaran les democràcies, cauran algunes monarquies i augmentarà el nombre de Republicues. Espanya no podrà sostreure's a la influència dels nobles lliures i serà impossible mantenir l'leis d'excepció.

Aquí es dius que En Miquel té el propòsit d'entrar a Espanya amb un ram d'olivera a la mà. L'Ossorio i Gallardo, ha publicat un article formidable damunt les planes d'una revista de Buenos-Aires, combatent aquesta actitud.

El nom de Negrin, sona malament a les oïdes de molta gent. Té fama d'antecatalà.

D'ençà que els alemanys han perdut la guerra, la premsa no es cansa de fer brandar l'encenser davant els representants de's aliats, especialment davant l'Ambaixada dels Estat Unis. Anglaterra segueix essent odada.

Les autoritats no saben que fer per atraure's les simpaties dels Estat Units. Aprofiten qualsevulla avinentesa per a fer-í moxaines. D'uen que els telefons passaran a l'Estat, i que aquest en compensació concedirà als nordamericans l'exploració de tots els ferrocarrils d'Espanya.

Ha fet un viratge tant ràpid la premsa que fins En Brunet ha publicat un article a «Destino», trossejant el cadàver de Hitler. El presenta com l'home més dolent i perillós d'Alemanya i diu que el Papa Pius XI digué a un bisbe alemany que calia vigilar-lo, perquè era l'Anticrist. Aquest article no hauria pogut publicar-se uns quants mesos enera.

Anglaterra, està més vivint que abans amb les autoritats feixistes, perquè s'adona que existeix el propòsit d'eliminar-la, mitjançant una política d'acostament amb els Estat Units.

S'atribueix a Churchill el propòsit d'instaurar una monarquia a Espanya. El general Franco ha fet també gestions per a proclamar Rei a un fill de D. Joan, amb la condició d'esser ell anomenat Regent. El fill de Joan és un infant i, per tant, la regeència duraria molts d'anys. D. Joan s'ha negat a representar aquesta farsa. Ell tampoc acceptarà la corona si no es proclamat Rei constitucional. Veurem quina solució es la que s'imposarà. Sigui la que sigui, caurrà l'esforç dels exiliats, coordinat am el de les notícies democràtiques per tornar a la llibertat. L'esforç d'ací seria insuficient.

A Madrid hi ha mes apatia que a Barcelona. L'Estat hi aboca milions de pessetes, per tal de convertir-la en una gran ciutat. Han estat cons-

truits grans edificis i molts de jardins. A mes a mes la ciutat de Madrid viu del pressupost i, per tant, els madrilenys estan encantats de la vida. Les burocràcies són les que sostenen les trancies. Per a venir a Barcelona a fer d'inspector del Timbre, hi ha gent que dona diners. Fent d'inspector s'han fet grans fortunes.

A Barcelona hi ha actualment mig milió de forasters procedents de totes les terres d'Espanya. Per a ells són els cafès i els teatres; i per a nosaltres l'exili, les presons i els camps de concentració.

Però el qui rigui darrer, riurà millor... X...

Les bons pasteurs

On a eu le temps et l'occasion de commenter souvent la grande afférence existante entre le clergé français — en leur grande majorité — et le clergé de chez nous. Lorsque le monde parle de l'attitude regrettable des révolutionnaires espagnols vis-à-vis du clergé et de l'Eglise, à propos du soulèvement fasciste de Franco on oublie trop fréquemment de souligner le caractère rétrograde, sectaire et fanatique du clergé espagnol et la participation de celui-ci dans tous les mouvements fascistes et anti-populaires d'Espagne. Les nids de mitrailleses dans les clochers, l'intervention armée des prêtres contre le peuple, les pastorales des évêques franquistes soulignant le peuple chrétien contre la République ont éloigné les masses populaires de la religion et creusé un abîme lamentable entre le peuple croyant et l'Eglise de Rome.

Après la victoire de Franco, grâce à l'appui de ses alliés nazi-fascistes, le clergé espagnol a pu passer l'occasion providentielle d'obtenir une réhabilitation devant le peuple qu'il avait trahi et combattu. Et loin de mécher la paix intérieure et la concorde, l'indulgence ou l'oubli, il se renoua politiquement aux côtés de la Phalange et continua cette œuvre politique sectaire et haineuse contre les républicains. Aujourd'hui même, le Primate des Espagnes, l'archevêque de Tolède Pla et Daniel, vient de publier une pastorale dans laquelle il affirme que « les véritables catholiques devront reconnaître dans la guerre d'Espagne le caractère d'une véritable croisade pour Dieu et pour l'Espagne qui fut reconnue par les Souverains Pontifes avec leurs bénédictions ».

Malheureusement donc, le clergé espagnol n'a pas compris et l'abîme dont nous parlions ne fait qu'augmenter de plus en plus.

Par contre, les réfugiés politiques de chez nous ont trouvé chez les prêtres français un accueil cordial, généreux, vraiment évangélique. Nous voulons parler de l'œuvre magnifique que dans un pur esprit chrétien ont réalisé en faveur des exilés espagnols, Mgr Bruno de Solages, l'abbé Salvat, l'abbé Georges Martimort ainsi que l'archevêque de Toulouse, Mgr Jules Gérard Sallège et son évêque auxiliaire Mgr de Courrèges.

Mais nous voulons consacrer encore un paragraphe à part à ce grand ami des déportés et des internés espagnols, organisateur d'un des plus importants centres de résistance catholique en France et aumônier des camps de concentration: l'abbé Lagarde. Père affectueux et désintéressé de tous les malheureux, l'abbé Lagarde aida nos réfugiés à les sortir des camps, à les échapper des persécutions nazis, à leur procurer un soutien moral et matériel. Arrêté par la Gestapo lorsque celle-ci donna l'assaut contre l'Aumônerie de Toulouse, il fut assassiné de quatre balles de mitraillette le secrétaire, M. Henniquins l'abbé Lagarde fut torturé et déporté au camp allemand de Dachau, tandis que ses collaborateurs et moi-même nous nous trouvâmes nos amis Dolmir Thanon, Jean Ouedo, Julien Oudo, Amé-

Des de l'alliberació — i d'abans, i d'abans, es car — se'ns presenta la unió com a única solució del nostre problema. Però han passat els mesos i, no valent enlloc indicis d'una evolució favorable del nostre mal, i acostumats sempre a plantejar-nos les coses el més clarament possible, hem hagut de confessar-nos a nosaltres mateixos que, ben lluny d'esser la solució tan somniada, la unió no resultava altra cosa que un problema més. I resoldre un problema amb un altre no soluciona ni solucionarà mai res. Per tant, seria potser ja hora que, de manera serena i objectiva i sempre en el supòsit que aconseguida

res, Templado et d'autres) étaient emprisonnés à Saint-Michel.

Depuis lors on ignorait le sort de l'abbé Lagarde pour lequel on craignait le pire étant donné son état de santé très délicat. Mais nous venons d'apprendre aujourd'hui que ce grand ami des exilés vient de rentrer en France libéré justement par le général Delattre de Tassigny qu'il devait faire échanger de sa prison lors de sa captivité.

Nous le saluons avec la plus profonde émotion et nous le remercions publiquement pour son œuvre généreuse, humaine et chrétienne, sainte et évangélique en faveur des exilés de chez nous et nous tenons à exprimer aussi notre reconnaissance à ces bons pasteurs français que nous avons nommé et qu'avec leur œuvre spirituelle en faveur des émigrés ont sauvé la dignité et la pureté chrétiennes aux yeux de milliers d'exilés spirituellement déçus par une Eglise espagnole d'Inquisition et de barricade.

DOMENECH DE BELLMUNT.

LE PRESIDENT IRLA à Paris

Le Président de la Généralité de Catalogne, M. Irla, est à Paris depuis le 26 avril. Son voyage à la capitale française avait été précédé par une visite aux nombreux groupes de catalans de Montpellier et Perpignan. Ses entretiens avec diverses personnalités de ces deux villes avaient rapport aux affaires de la Présidence.

A l'occasion du 14 avril ont été adressés au chef de l'Etat autonome catalan des télégrammes de provenance de toutes les tendances politiques, faisant état du désir et la volonté d'union qui existe tant chez les catalans exilés outre-mer que chez ceux qui doivent souffrir tous les jours les persécutions sur notre propre sol.

Le Président s'est entretenu avec plusieurs personnalités politiques françaises ainsi que les représentants des principales agences de presse mondiales. Pendant son séjour à Paris, de nombreuses personnalités catalanes sont allées présenter leurs respects au Président. Toutes les délégations des Partis catalans de Paris lui rendirent également visite. Le Président de la Généralité a nommé chef de son cabinet M. Eugène Xammar.

LA CATALOGNE ET L'EUSKADI réclament l'unité républicaine

Les peuples de la Catalogne et de l'Euzkadi, par la voix de leurs Présidents qui comptent avec l'appui de tous les Partis de leurs respectifs pays ont adressé conjointement un télégramme à M. Martínez Barrios, Président des Cortès et devenu depuis la mort du Président Azana, Président de la République espagnole, le télégramme suivant:

« Sûrs d'interpréter les sentiments de nos peuples, nous croyons nécessaire et urgente l'action des organes constitutionnels républicains. La Catalogne et l'Euzkadi appuieront décidément tout accord et action d'ensemble qui puissent contribuer à la restauration de la République et des libertés de la Catalogne et de l'Euzkadi. Nous espérons que le patriotisme de tous les républicains rendra possible, avec l'union de tous, la réalisation de ces desseins que la situation internationale rend absolument nécessaire. Cordiales salutations. »

Josep Irla. José Antonio de AQUILERA.

la unió Franco serà enderrocat automàticament i no altres felicitats, veusim les dades que tenim a mà per resoldre aquest problema i si són suficients per resoldre'l el problema de la unió, naturalment.

Què entenem, primer, per unió? El « Petit Larousse » ens diu: « Associació de diferents coses, de manera que formen un tot ». Les coses són diferents, individuals, però estan associades de tal manera que formen un tot; no ens diu si perden o no perden l'ur individualitat en associar-se però és evident que si la perdessin ja no formarien una unió ni un tot, sino una cosa, una altra cosa.

Ara bé, de quina manera s'ha oïen, s'unixen les coses? Per superfícies de contacte que coincideixen d'elles mateixes o per l'interposició d'un ciment que fa d'intermediari.

Quan els cent mil esclaus de Catalunya varen edificar la Gran Piràmide, va cadra que cada bloc de pedra fos picat, limat i polit; que cada bloc perdés la seva forma primitiva i abandonés gran part de la seva substància per tal d'unir-se sense ciment. I calgueren molts anys i un règim de tirania feroc. Es el preu de les unions perfectes: l'hitlerisme, el vichyisme, el franquisme aconseguiren a xi la unió de tots es partits en un de sol.

Però no volem pas que la nostra sigui tan perfecta com això; nosaltres volem unir-nos per enderrocar Franco, asseguram. Aquest és el nostre punt de coincidència i ho fou, derem, durant la guerra; i ho és ara en l'exili. En tenim cap més? El gust de la llibertat per pensar el que ens sembli i expressar lliurement aquest pensament. Però, és que per arribar a aquests punts de contacte hem de sacrificar alguna cosa de la nostra substància i de la nostra forma? No ho creiem pas; ans al contrari, hem de raspar bé aquestes superfícies de contacte com el paleta fa amb els maons usats que vol tornar a aprofitar perquè siguem ben bé nosaltres, mateixos. Entre els que per amor a la llibertat ens trobem enfront de Franco hi ha totes les diferències d'ideals que la llibertat fa néixer i no ens unirem pas millor ni més fortament si ens les amaguem els uns als altres; és aquesta llibertat d'expressió, de pensament i de conducta el que ens uneix tinguem ho en compte, i no pas altra cosa. Hem intentat unir-nos fent veure que, els uns pels altres renunciàvem a alguna cosa de les nostres conviccions, i a les conviccions pròpies no s'hi renuncia mai encara que tal cosa es digui, perquè no s'hi pot renunciar a menys de canviar radicalment de manera de pensar. Volem contrariar més gran que els monarquies espanyols segueixin dient-se monarquies tot i servir Franco contra les ordres de l'ur rei? L'ideal d'un republicà sempre serà la República i qui demani la Democràcia haurà d'esser democràtica i dir-s'ho, si és un home lleial, perquè si no, no ens interessa. Contra Franco hi som tots; és el nostre punt de coincidència. I fora d'això, com que tots estimem la llibertat, els uns tenim per ideal a realitzar l'Anarquia, els altres la República democràtica, d'altres el Socialisme o el Comunisme i els catalans, els Bascos, associem un o altre d'aquests ideals i el de llibertat amb els de Catalunya i Basconia.

Plantejat d'aquesta manera un problema ben plantejat és ja més resolt. — el problema de la unió es simplifica perquè queda reduït a un problema de correcció que es pot resoldre amb una simple operació d'entesa. Si ens entenem sobre la millor manera de lliurar el país de la tirania, i això és factible sempre que tingnem a la vista tots els factors que influeixen en la seva permanència actual i tots els que hem de jugar en la seva caiguda futura, podrem, a la fi, sense haver hagut de renunciar un sol moment a la claretat i a la lleialtat envers els nostres respectius ideals, conquistar la llibertat indispensable per treballar per la seva realització.

Mentre clamem tant per la unió fem una obsessió del que no es més que un instrument; no farem altra cosa que dotar-nos en espectacle a mon... la Franco.

I tan fàcil com seria callar i treballar amb bones fe i amb bona llibertat. I quan més eficaç és l'acció, té tot que la desunió unificadora.

I tan fàcil com seria callar i treballar amb bones fe i amb bona llibertat. I quan més eficaç és l'acció, té tot que la desunió unificadora.